

BALIKÇI BARINAKLARINDA TEKNE GÜVENLİĞİ

**Özgür ALTINKAYA
Yrd. Doç. Dr. Oğuz ATIK**

Giriş

- Yat limanlarında son 30 yılda görülen gelişme suç faaliyetlerinin yeni formlarının gelişmesine neden olmuştur. Ayrıca yatçılık ve yat teknolojisindeki gelişmeler bu sektörlerde kullanılan ekipmanların değerlerini de arttırmış ve bu durum hırsızlık ve şiddet eğilimli insanlar için çekici hale gelmiştir (T. Goodhead, N. Kasic, 1995:73)

TÜRKİYE'DEKİ BALIKÇI BARINAKLARI

- Türkiye'deki balıkçı barınakları; Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü (2011) Balıkçılık Kıyı Yapıları Durum Ve İhtiyaç Analizi Sonuç Raporu'na göre barınma ve çekek yeri, balıkçı limanları, büyük balıkçı limanları olmak üzere üç kategoriye ayırmıştır (www.udhb.gov.tr, 2011).

TÜRKİYE'DEKİ BALIKÇI BARINAKLARI

- Yine aynı rapora göre barınma ve çekek yeri sınıfındaki 152 balıkçı barınağında 5.805 civarında tekne bulunmakta olup bunların 5140'ı balıkçı teknesi, 665'i ise yattır. Bu sınıftaki balıkçı barınaklarındaki yat sayısının en yoğun olduğu iller; İstanbul, İzmir, Antalya, Aydın ve Muğla'dır (www.ubak.gov.tr, 2011).

TÜRKİYE'DEKİ BALIKÇI BARINAKLARI

- Balıkçı limanları sınıfına giren 182 balıkçı barınağında 15.590 civarında tekne bulunmakta olup bunların 13.789'u balıkçı teknesi, 1801'i ise yattır. Bu sınıftaki balıkçı barınaklarındaki yat sayısının en yoğun olduğu iller Balıkesir, İstanbul, Mersin, Bursa, Çanakkale, Antalya ve İzmir'dir (www.ubak.gov.tr, 2011).

TÜRKİYE'DEKİ BALIKÇI BARINAKLARI

- Büyük balıkçı limanları sınıfına giren 28 balıkçı barınağında ise 5.557 tekne bulunmakta olup bunların 5295'i balıkçı teknesi, 262'si yattır. Bu sınıftaki balıkçı barınaklarındaki yat sayısının en yoğun olduğu iller Çanakkale, Hatay, Zonguldak ve İzmir'dir (www.ubak.gov.tr, 2011).
- Dolayısıyla Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın 2011 verilerine göre Türkiye'deki balıkçı barınaklarında toplam 2728 yat bulunmaktadır.

Yatlara Yönelik Suç Olayları

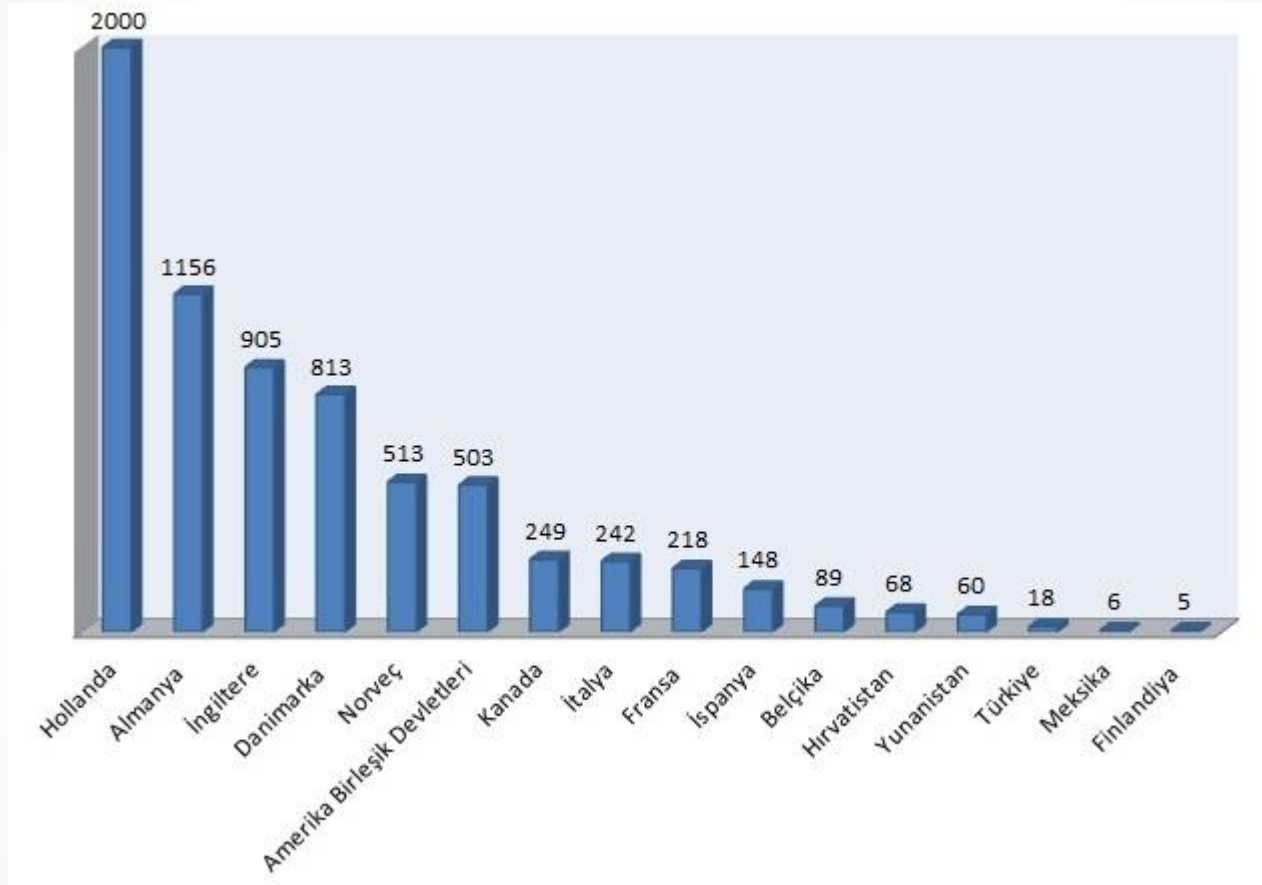
- Federal Soruşturma Bürosu (FBI - Federal Bureau of Investigation) ve Ulusal Suç Bilgi Merkezi'ne göre (NCIC - National Crime Information Center) Amerika Birleşik Devletleri'nde 2016 yılında toplam 5116 deniz aracı çalınmıştır (www.nicb.org, 2016).
- Yeni Zelanda Polisi internet sitesinde ise ülke genelinde çalınan tekne sayısı 730 olarak bildirilmiştir (www.police.govt.nz, 2016)
- Pantaenius America Ltd sigorta firmasına göre Deniz Beyanları Servisi (MCS - Marine Claims Service) çalınan tekneler ile ilgili en geniş veri tabanlarından birine sahiptir (www.pantaenius.com, 2016).

Yatlara Yönelik Suç Olayları

- MCS verilerine göre sadece Avrupa'da her sene 10.000'den fazla tekne çalınmakta olup çalınan sadece tekneler olmakla kalmayarak kimi zamanda motor, motor parçaları ve diğer tekne malzemeleri olabilmektedir (www.marine-claims.com, 2016).

Yatlara Yönelik Suç Olayları

Yine MCS verilerine göre ülkeler bazında çalınan ve hâlihazırda tekne sahipleri tarafından aranan tekne sayıları belirtilmiştir (Şekil:1) (www.stolenboats.info, 2016).

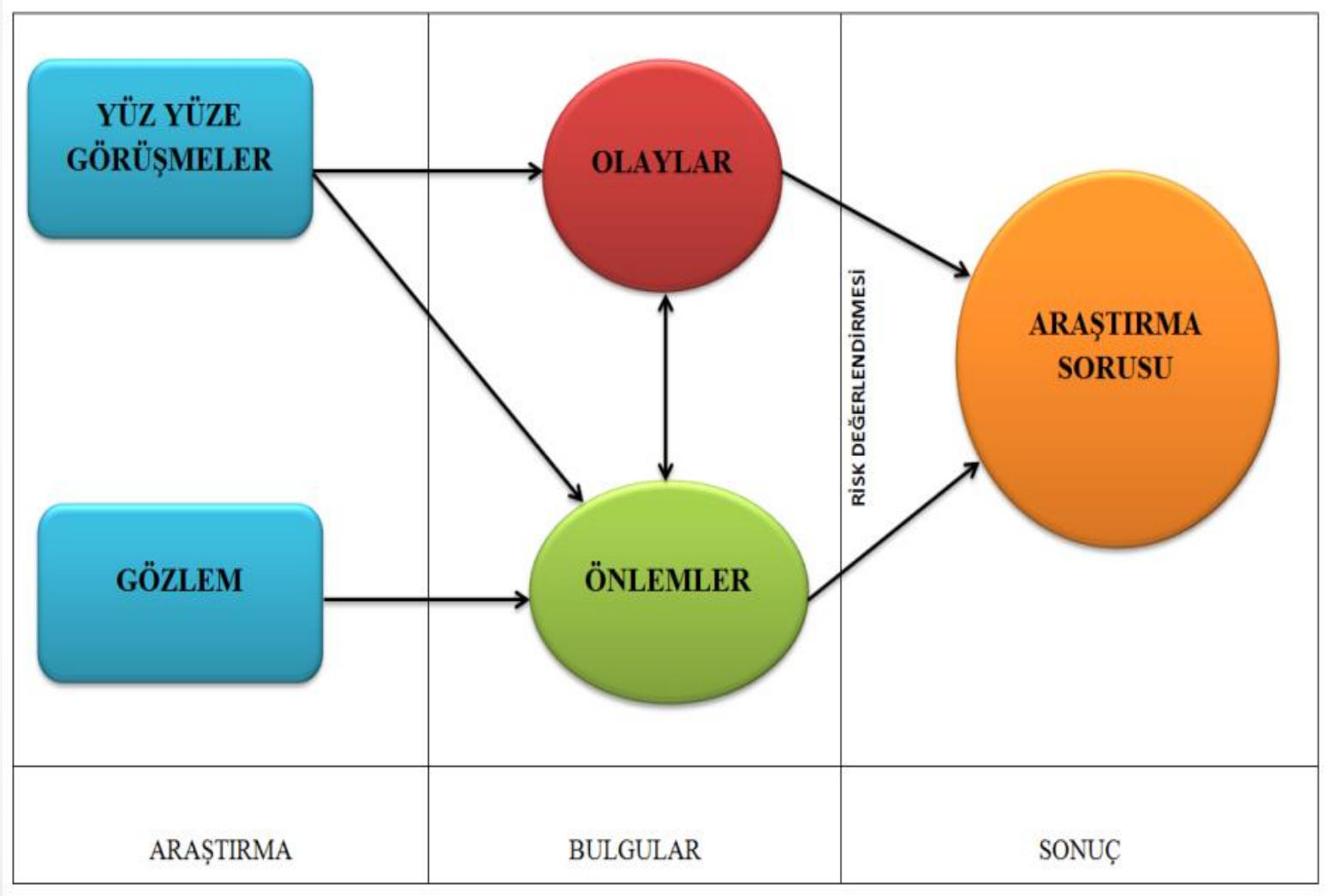
Yatlara Yönelik Suç Olayları

- Türkiye Cumhuriyeti Sahil Güvenlik Komutanlığı 2016 yılı verilerine göre, sabotaj olaylarına ilişkin herhangi bir tespitin olmadığı, terör örgütü olaylarına ilişkin 6 kişinin yakalanarak kişiler hakkında yasal işlem uygulandığı, hırsızlık olaylarına ilişkin 20 adet tekneye yasal işlem uygulandığı tespit edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE MODELİ

- Bu araştırma, balıkçı barınaklarında meydana gelen/gelebilecek güvenlik açıklarının tespiti, bu güvenlik açıklarına karşı mevcut güvenlik önlemlerinin incelenmesi ve güvenlik uygulamalarının potansiyel risklere karşı etkinliği ile nasıl geliştirilebileceğine dair sorulara yanıt bulmak amacıyla yapılmıştır.
- ÇalıŐmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıŐtır. ÇalıŐmanın örneklemi olan İzmir'deki 14 adet balıkçı barınağının yöneticileri ile görüŐlmüŐ, tekne güvenliği ile ilgili yaşanan olaylar ile iŐletme bünyesinde ve teknelerde alınan güvenlik önlemleri konularına deđinilmiŐtir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın Yöntemi

- **Yüz yüze Görüşme:** Görüşmeler barınağı kooperatifi başkanlarından randevu alınarak, 14 adet balıkçı barınağı işletmesinde 02.04.2017 – 13.05.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular içerik analizi yapılarak kodlanmıştır.
- **Gözlem:** Gözlemlerde yat limanı ya da balıkçı barınaklarındaki güvenlik önlemlerinin neler olduğu, güvenlik önlemlerinin sayısı ve özellikleri gözlemlenmiş, girişlerdeki kontroller ile teknelere erişim kolaylığı deneyimlenmiştir.
- **Risk Değerlendirmeleri:** Gözlem ve görüşmelerde elde edilen bulgulara istinaden, fiziksel güvenlik ve terörizm konularını da kapsadığından, risk değeri (R) = tehdit değeri (T) x güvenlik açığı (V) x etki (sonuç) değeri (I) formülü kullanılarak yat limanı ve balıkçı barınaklarının risk değerlendirmesi yapılmıştır (Liu, Tan, Fang, Lok, 2012:600)

Araştırmanın Bulguları

1	Balıkçı Barınaklarında Meydana Gelen Olaylar
1.1.	Tekne hırsızlığı
1.2.	Tekne malzemesi hırsızlıkları
1.3.	Yabancı tekne unsuru
1.4.	Tekne motoru hırsızlığı
1.5.	Mülteci etkisi
1.6.	İzinsiz girişler
2	Balıkçı Barınaklarında Alınan Güvenlik Önlemleri
2.1.	İřletmedeki güvenlik önlemleri
2.2.	Bütünsel güvenlik
3	Teknelerde Alınan Güvenlik Önlemleri
3.1.	Teknelerde alınan güvenlik önlemleri
4	Güvenlik Hizmet ve Sistemlerinin Caydırıcılık Etkisi
4.1.	Caydırıcılık
5	Güvenlik Hizmeti ve Sistemlerinin Etkinliđi
5.1.	Sistem yeterliliđi
5.2.	Güvenlik personeli mesleki yeterliliđi
5.3.	Güvenlik personelinin devamlılığı
6	Balıkçı Barınaklarında Güvenlik Hizmetlerinin Sağlanmasındaki Zorluklar
6.1.	Bürokratik zorluklar
6.2.	Terör eylemine karşı koyabilme gücü
6.3.	Halka açık alanlar
6.4.	Maddi imkânsızlıklar
7	Yat Limanı ve Balıkçı Barınaklarında Güvenlik Hizmetlerinin Sağlanmasındaki İmkânlar
7.1.	Güvenlik güçleri (yetki yeterliliđi)
7.2.	Maddi Yeterlilik

SONUÇLAR

- Balıkçı barınaklarındaki güvenliğin yetersiz olmasından kaynaklanan hırsızlıklar, barınakların başlıca sorununu oluşturmaktadır. Hırsızlık olaylarının daha çok **kıçtan takma deniz motorlarının, balık bulucuların** ve diğer elektronik donanımların çalınması olduğu anlaşılmaktadır. **Bunun yanı sıra küçük bot ya da teknelerin çalınması** olaylarının da yaşandığı kaydedilmiştir.
- **Özel tekne bağlayarak** gelir elde edebilen balıkçı barınakları bekçi ya da güvenlik kamerası gibi önlemleri daha kolay alabilmektedir. **Asgari düzeyde sayılabilecek bu önlemleri alan barınaklarda bu önlemlerin caydırıcılık sağladığı ve hırsızlık olaylarının daha az olduğu görülmüştür.** Buradan, asgari düzeyde de olsa bekçi ve güvenlik kamerası hizmetini sunan balıkçı barınaklarının nispeten caydırıcılık sağladıkları düşünülmektedir.
- **Balıkçı barınaklarında güvenlik önlemlerinin yetersiz olmasının başlıca sebepleri,** barınakların **bürokratik zorluklar yüzünden** ilgili su ürünleri kooperatifi tarafından **kiralanamaması** ya da **kiralanan barınakların kiralananın getirdiği kira bedeli maliyetinin yanı sıra bazı balıkçı barınakları için ek gelir kaynağı olan özel tekne bağlama bedeli girdisinden yararlanamayacak durumda olmasıdır.** Barınağın kiralanamaması, barınağın resmi olarak hizmet verememesi herhangi bir liman geliri sağlayamaması ve üst yapıya ek hiç bir şey yapamaması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu durum güvenlik için gerekli tedbirlerin alınmasını da engellemektedir.

SONUÇLAR

- Resmi olarak kiralama yapabilen balıkçı barınaklarının içerisinde özel tekne kabul edemeyecek kadar yoğun balıkçı teknesi bağlamış olanları için tek gelir kaynağı tutulan balığın bedeli için kooperatif tarafından belirlenmiş komisyon oranı ve balıkçı teknelerinin ödediği özel teknelere göre çok daha az olan bağlama bedelleridir. Bu gelirler araştırma kapsamındaki balıkçı barınaklarının birçoğu için ancak kooperatifin varlığını sağlaması için yeterli olarak değerlendirilmiş, gerekli güvenlik önlemlerinin alınması ya da alt ve üst yapı ihtiyaçları için yetersiz görülmüştür.
- Ekonomik kaynakları sınırlı olan barınak işletmesinin güvenlik hizmeti için bekçi/özel güvenlik görevlisi istihdam etmesi ya da barınağı teknolojik güvenlik önlemler ile donatması balıkçılara ekstra maliyet getirmekte ve mevcut durum düşünüldüğünde bu önlemleri hayata geçirebilmeleri mümkün görülmemektedir.

SONUÇLAR

- Ayrıca balıkçı barınaklarının yetersiz alt ve üst yapısının güvenliği etkileyen, aydınlatma, giriş kapısı, duvar ya da çit ve benzeri öğelerinin iyileştirilmesi için gereken onay **4 bakanlığın ayrı ayrı incelemesi ve onayından sonra gerçekleştiğinden,** bahsi geçen iyileştirme ve tamamlamaların yapılması gibi bürokratik işlemler barınak işletmesi yönetiminin etkinliğini engellemektedir.
- **Devlet tarafından inşa edilen balıkçı barınaklarının tipine göre gerekli alt ve üst yapı özelliklerini sağlamadığı görülmüştür.** Devletin inşa ettiği balıkçı barınaklarında, öncelikle tam teşekküllü limanlar yapılarak balıkçı kooperatiflerine teslim edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra güvenlik alt yapısının oluşturularak uzmanlar tarafından belirlenen güvenlik sistemlerinin devlet tarafından kurulması ya da kurulmasına destek olunması yerinde olacaktır.

SONUÇLAR

- Balıkçı barınaklarında yaşanan güvenlik olaylarının önlenmesi ya da en aza indirilebilmesi için **güvenlik standartlarının belirlendiği müstakil bir yönetmelikte asgari güvenlik standartlarının tanımlanması ve özellikle balıkçı barınakları işletmelerinin yetkili devlet organları tarafından ekonomik ve üst yapısal anlamda desteklenmesi gerekmektedir.**
- **Son yıllarda Suriye ve benzeri durumda olan ülkelerden kaynaklanan mülteci akını sebebiyle, tekne ve tekne motoru hırsızlıkları artmış ve mülteci kaçakçılığı yaygın hale gelmiştir. Mülteci kaçakçıların başlıca hedefleri arasında kaçakçılık yapmalarına yarayabilecek 20 beygir ve üzeri kıçtan takma motorlar ve 6-8 metreye kadar olan nispeten küçük ebatlı tekneler ya da şişme botlar bulunmaktadır.** Bu potansiyele balıkçı barınakları içerisinde konum itibariyle **Yunan adalarına yakın konumda olanlarında** mülteci kaçakçılığı ve mültecilerden kaynaklanan hırsızlıkların daha çok olduğu görülmektedir. Ayrıca balıkçı barınaklarından istenildiği takdirde mülteci kaçakçılığı ve bununla alakalı hırsızlıkların yapılabileceği gerçeği, bu işletmelerdeki güvenlik önlemlerinin istenilen düzeyde olmadığı bir kanıtı olarak düşünülebilir.

SONUÇLAR

- Yetkili devlet kurumları tarafından **ISPS kapsamında belirtilen güvenlik seviyelerine benzer güvenlik seviyeleri standartları** oluşturularak ilgili yönetmelikler kapsamında balıkçı barınaklarında uygulanması sağlanabilir.
- Oluşturulan güvenlik standartlarının ilgili devlet kurumları tarafından periyodik kontrolleri sağlanırsa, **güvenlik standartlarının devamlılığı** da sağlanmış olur. İlgili devlet kurumları ile koordineli çalışmak güvenliğe etki edebilecek dönemsel, **bölgesel ya da küresel çapta değişikliklerde yeni duruma daha kolay uyum** sağlayabilmeyi ve gerekli önlemleri almayı da kolaylaştıracaktır.

SONUÇLAR

- Uluslararası sefer yapan 300 GT veya üzerindeki tüm gemiler, uluslararası sefer yapmayan 500 GT veya üzerindeki tüm yük gemileri ve tonajlarına bakılmaksızın tüm yolcu gemilerin takip edilmesi için kullanılan **AIS (Automatic Identification System – Otomatik Tanımlama Sistemi) ya da benzeri bir sistem,** tekneler için de zorunlu hale getirilerek teknelerin takip edilmesi sağlanabilir. Ayrıca bu sisteme sahip tekneler balıkçı barınaklarına girmeden çok önce takip edilebilir, gerekli durumlarda aynı sistemi görebilen sahil güvenlik ya da deniz polisine bilgi verilerek limana giriş onayı alınabilir. **Bu sistem sayesinde denizden gelecek tehlikelerin** önceden tespiti ya da en aza indirgenmesi sağlanabilir.
- Tekne sahiplerinin, teknelerini bağladıkları limanda sunulan güvenlik hizmeti ile özgürlük ve mahremiyet algıları arasındaki ilişki sonraki çalışmalar için araştırma konusu olabilecek niteliktedir.